

en onwetend. Toch blijkt het ontzettend moeilijk om in onze steden geld en ruimte beschikbaar te stellen voor projecten die door allochtonen zelf op poten worden gezet, of waarin getracht wordt zich op het terrein van de culturele heterogeniteit te begeven. Te vaak worden deze mensen verbaasd bekeken, omdat ze zich als zelfstandige partners willen profileren in deze samenleving; omdat ze niet gediend zijn met een louter externe bevestiging van hogehand. In de beleidsuitdagingen die tijdens het colloquium geformuleerd werden, stond een inclusieve benadering voorop (zonder de 'collectieve en individuele identiteit en eigenheid' te kort te doen). Eén van de knelpunten in dit landsdeel is – om met Rasheed Araeen te spreken – dat de allochtone kunstenaars en intellectuelen in grote mate 'invisible' zijn (of gehouden worden). Zolang zij zich niet van een eigen, gelijkwaardige stem in de kunsten kunnen/mogen bedienen – en dit zonder voortdurend teruggeduwd te worden in 'het anders-zijn' –, blijft een lokale kunstproductie een gevecht tegen molenwieken. Het spreekt voor zich dat zowel de media als de besluitvorming op dit vlak een aanzienlijke taak te vervullen hebben, de enorme complexiteit van het probleem indachtig. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan de strijd voor blijvende erkenning die Hazim Khaledin (uit Irak verbannen) met Woestijn '93 voert in Antwerpen. Ondanks het feit dat hij als eerste allochtone theatermaker met het gezelschap rechtstreeks door o.a. de Vlaamse Gemeenschap werd gesubsidieerd, blijft ook hij in zekere zin onzichtbaar: er wordt op andere podia gespeeld dan de Vlaams-Vlaamse gezelschappen, er wordt op een andere manier over geschreven (het interculturele en de Iraakse achtergrond primeren te vaak op de artistieke kwaliteiten) en er moet veel meer bewezen worden. Niet echt verwonderlijk dat Woestijn '93 opnieuw op zwart zaad gezet is: een geïmmigreerde kunstenaar die, net als de Vlaamse collega's, een eigen visie op het theater wil verdedigen (en dus niet zomaar wil ingeschakeld worden in Westerse producties, waarmee hij eigenlijk bitter weinig affiniteiten heeft) moet eerst het hele socio-artistieke klimaat sensibiliseren en/of responsabiliseren voordat er van enige gelijkwaardigheid sprake kan zijn. Een uitdaging waar heel wat meer voor nodig is dan de goodwill van enkele personen op de juiste plaats.

5.

Wat vooral zinnig bleek tijdens de dagen rond Lokale Kunst in Vlaanderen, was de praktische en beleidsmatige toets die voortdurend aan het nadenken over de heterogene samenleving werd gegeven. De organisatoren leken er zich ten eerste van bewust dat deze complexe materie te belangrijk is om in woorden te blijven haken. Een gesprek met de verschillende overheden (zowel politiek, als binnen de deelnemende sectoren) is onvermijdelijk. Zo werd tijdens de studiedag in het Antwerpse provinciehuis, na de zingen van de internationale gasten (zijnde Lamice Al Amari, Kwabena Nketia, Gerardo Mosquera en Rasheed Araeen) en de tussenkomen van een artistiek panel (met Leila Houari, Dirk Van Esbroeck en Kan-Sy) tijd vrijgemaakt om te praten met beleidsverantwoordelijken uit de artistieke sector (Frie Leysen), de ontwikkelingsorganisaties (Miek Rogiers) en interculturele werking (kabinetsmedewerker Piet Janssen). Bovendien werd er een lijstje opgesteld met aanbevelingen aan het beleid die een versoepeling tegenover een lokale werking kunnen bevorderen. Dialoog, experimenteeruimte, uitwisseling, diversiteit, respect, partnerschap en het vermijden van aparte instellingen, zijn hierbij enkele van de sleutelbegrippen. In welke mate deze aanbevelingen gekoppeld zullen worden aan concrete politieke breekpunten, blijft nog wat onduidelijk. Niet echt verwonderlijk dus, dat de leden van het Brusselse theatergezelschap Dito'Dito na afloop van de studiedag de vraag opwierpen waarom dit lokale discours niet openlijk met de noodzaak van het migrantenstemrecht werd ver-

bonden. Want een eigen stem is toch de meest fundamentele stap op weg naar een echte gelijkwaardige deelname aan de multiculturele samenleving? Dito'Dito neemt met het Franstalige Transquinquennial alvast het touw in handen om met het project *Van hier en ginder* binnen het KunstenFESTIVALdesArts (enkele weken nadat deze tekst is geschreven) een volgende stap in het interculturele denken te zetten, ditmaal sterker op de metropool Brussel gericht. Belangrijk in het kader van het lokale debat is alvast volgende uitspraak in de aankondigende tekst van *Van hier en ginder*: 'Onze nieuwsgierigheid is niet neutraal. Wij weten dat achter de complexiteit een aantal problemen schuilgaan die elk een oorzaak kennen, die niet vandaag op morgen opgelost raken. Het komt erop aan alert te blijven en de bestaande problemen niet te simplifiëren of te verdoezelen.'

Het is in dezelfde optiek dat het jonge discours rond lokale kunst een aantal uitdagingen omsluit, zowel voor het publiek, de artistieke wereld, de interculturele sector, de ontwikkelingssamenwerking en het politieke veld. De enorme (socio-)artistieke mogelijkheden die de multiculturele samenleving biedt zijn moeilijk te loochenen. Het komt er alleen op aan het juiste klimaat te scheppen om, doorheen een zichzelf voortdurend bevragen, genoeg openheid, nuance en energie aan de dag te leggen om in beweging te komen. Stilstand leidt tot het monddood maken van ieder gezond discours.

Les Ondes
HOTEL • RESTAURANT
Pieter et Chantal Goosens-Lauwerijns

*is een klein Hotel (1927)
in de Ardennen.
Gepassioneerd
Gastronomisch,
individualistisch,
eigenzinnig en melomaan.*

*Waar een hele zomer gemijmerd kan worden
over hoe ver Frankrijk wel zou zijn
en hoe warm.*

*In een oude tuin met droomfijn meubilair, tennis
en veel wandelingen, die U zoudt kunnen maken,
maar niet hoeft.*

*Een aangename kamer al dan niet met open haard,
vriendelijk onthaal, verwachtingstillende maaltijden
en wat wijnen om ironisch te worden,
of poëtisch*

*Dus een paar dagen voorpret voor het 'echt' verlof
of om uit te rusten als u ervan over uw toeren raakte.*

Plezante pensionformules en arrangementen met de *Chaleur* en de *Grandeur* van de dertiger jaren.

Met vriendelijke groeten uit het land waar men nog mag dromen.
Pieter en Chantal Goosens Lauwerijns
Bel liefst na 22.00 uur voor meer info of reservering.
B 6600 Nadrin a/d Ourthe tel/fax 084/444.111